

Brassói Lapok

Ara 5 lej

Péntek
1931 * július 24

Főszerkesztő
Szele Béla dr.

166. szám
XXXVII. évtolyam

Ara 5 lej

Nyugdíjasok az éhhalál előtt

Nem csinálunk faji kérdést abból, hogy a nyugdíjasok nem kapják meg a nyugdíjukat és számos helyen nemcsak a legnagyobb nélkülözéseknek vannak kitéve, hanem, mint a temesvári, szatmári, nagyvárai, nagybányai példák bizonyítják, koldulásra vannak kényszerítve, sokan pedig az éhhalállal küzdenek.

Nem csinálunk belőle faji kérdést, pedig nyilvánvaló, — több, mint egy évtized véres tanulságai és bizonyosságai tanúsítják, — hogy ha a többségük a favorizált fajtából való lenne, az elbánás nem volna annyira rideg, kiméletlen, kegyetlen. A jogos illetményeikről elzárt magyar nyugdíjasok részére még a nemzetközi leonások fejében tartozó ellenszolgáltatása címén sem követeljük a hónapok óta elmaradt nyugdíjak kifizetését.

Egyedül az emberiség és az állam erkölcsi nevében tesszük ezt. S ez éppen elég Tarthatatlan és türelhetetlen, hogy a kormány, mely az ország ügyeinek ellátására vállalkozott, s minden polgárral szemben vállalta a becsületes, megértő, gondoskodó kormányzás felelősségét, éppen a társadalom legkülönlegesebb, de egyben leginkább sujtott elemét szolgálta ki közönyével és cinizmusával a lelki összeomlásnak, az anyagi pusztulásnak. Egyetlen napig nem volna szabad a miniszterelnöknek, aki Valeni de Munteban, mint a művelődés európai hírvivője ünnepeket magát, a hatalom élén pedig a providenciális elhivatottság jussán diktál eleveket és holtakat fölött, egyetlen nyugdíjast is a nyomorúság és kétségbeesés áldozatává engednie. Minél magasabban áll valaki erőben, kultúrában, tekintélyben, tiszteltben, annál inkább kötelessége, hogy ember tudjon lenni, aki átérzi milliók fájdalmát és szenvedését, a birtokában lévén a hozzávaló eszközöknek, legalább a jogszerű kenyerigényeket elégítse ki, ember módjára.

Nem volna szabad Románia egyetlen polgárának sem éheznie. Az aviatikai bélyeg helyett a kenyér-bélyeg kellett volna minden lépélre, minden ügyiratra, minden gondolatára és minden cselekedetre ragasztani. Minnetek a sztratoszférába, vagy túl az óceánon és csinálhattok ezer looping-ot a lopot, s féltelmes ármádiát szervezhetitek a legegyszerűbben, — a nemzeti büszkeség kielégülhet általa, — de, amíg egyetlen nyugdíjasnak, vagy rokkantnak éhségtől kell elalélnia, vagy remegő kézzel alamizsnáért koldulnia az utcákon, addig a lelkiismeret nem lehet nyugodt, a leghasznosabb szívből sem doboghat, legkevésbé a kormányé, a miniszterelnöké, a nyugodt öntudat érzésével.

A kormánynak egyetlen krajcárt nem volna szabad mindaddig egyébre költenie, ameddig minden tisztviselő a maga becsületes munkájának az ellenértékét, a rokkant, a nyugdíjas, a maga vérrel és verejtékkel megszolgált kegydíját, a munkanélküli a saját akaratán kívül hiányzó napi falatját, a katonák a maga szerény, de bőséges és egészséges ételmét meg nem kapta. Nem hisszük, hogy a miniszter és államtitkár, a képviselő és szenátor urak, a Vidrighinek és Burileanuk, a Titulescuk és Mitulescuk egyetlenegyszer is kimaradtak volna havi járandóságaik boldog elvezetéséből, azon a címen, hogy a költségvetés nagyon meg van terhelve, az államkasszában nincs pénz, s egyébre kell a dohány.

Sak a munkanélkülieket, a nyugdíjasokat, rokkantakat, az apró hivatalnokokat, akiknek nincs vagyonuk, nincs segítő forrásuk, s nincs alkalmuk üzérkedésre, dobják ki kegyetlenül a jog előszobájából, mert tehetetlenek, nyomorultak.

Ennek az embertelen rendszernek meg kell szűnnie. Az éhségben elhullott nyugdíjasok tetemeihez hívjuk a humanizmus és civilizáció haris és hazug harosáit.

Iskola Alapítvány

A londoni értekezlet sem hoz gyökeres megoldást Angol-amerikai-német szövetség készül

A francia delegáció szerdán este elhagyja Londont

London, július 22.

A német, francia és angol miniszterek kedden folytatták tanácskozásait és, rövid megszakításokkal, szinte egész napon át tárgyaltak.

A tegnapi nap nagy eseménye, hogy az ötszáz millió dolláros hitel terve háttérbe szorult és ezzel szemben az a javaslat lépett előtérbe, amely azt célozza, hogy

az érdekelt államok jegybankjai nyújtsanak hitelt Németországnak.

A németek részéről minden törekvés arra irányul, hogy hazájuk iránt helyreállítsák a közbizalmat, megátolják a bankok további megrohanását és megakadályozzák a tőkének az országból való kimenekülését.

Nagy eredményként könyvelhető el, hogy a francia, angol és amerikai miniszterek teljesen egyetértéssel most már abban, hogy a Németországnak nyújtott hitelekhez nem szabad hozzányulni. Ez az első és elengedhetetlen feltétele a közép-európai biztonságérzet visszaállításának. A cél tehát: senki ne vonja vissza Németországnak nyújtott hitelét!

Stimson, amerikai államtitkár a következő

kijelentést tette a tegnapi londoni értekezleten:

— Uraim, Önök meggyőződhetnek arról, hogy amerikai bankok egyetlen pfenniget se vontak ki Németországból. Sőt, bizonyítani tudom, hogy növelték a németországi kihitelezéseket. Elvárom, Uraim, hogy az európai államok is hasonlóképpen járjanak el.

Az amerikai javaslat, amelyet egyébként tegnap a konferencia elé terjesztettek, a következő gondolatmenetet követi:

1. Európa politikai légkörét meg kell tisztítani azáltal, hogy teljes kibékülést kell létrehozni Németország és Franciaország, valamint Németország és Lengyelország között.

2. A külföldi bankárok ne vonják vissza a Németországban investált 1200 millió dollár hitelüket.

3. Küldessék ki nemzetközi bizottság, amely vizsgálja meg Németország pénzügyi és gazdasági struktúráját és döntsön arról, vajon szüksége van-e Németországnak új tőkére az újjáépítéshez.

4. A rövidlejáratú hitelek, ha kell, alakíttassanak át hosszulejáratú hiteleké.

Az amerikai és angol álláspont, főbb téte-

leiben, még mindig ellenzésre talál a franciák között, olyannyira, hogy

tegnap este már arról beszéltek, hogy Laval francia miniszterelnök faképnél hagyja a londoni konferenciát és szerdán este hazautazik Párisba.

Ezt a kombinációt azonban később maga Laval megcáfolta.

Érdekes ezzel kapcsolatban az a távirat, amelyet a német nemzeti ellenzék vezetési, élükön Hitlerrel, intéztek Londonba, Brüning kancellárhoz. Ebben figyelmeztetik Brüninget, hogy

a nemzeti ellenzék semmiféle újabb kötelezettség és megterhelés vállalására nem megy bele.

Figyelmeztetik továbbá Brüninget, hogy Franciaország mindörökké tartó diktatúrára törekszik Németországgal szemben. — Végül hangsúlyozza a távirat, hogy a német nemzet szabadnak érzi magát a háborús felelősség kérdésében és nem viselheti tovább a rákényszerített szörnyű terheket.

A táviratot Hitler, Hugenberg, von der Goltz gróf és Kalkrauth gróf irták alá.

„Néhány szó Franciaországhoz!”

London, július 22.

A szerdai tanácskozáson tovább élestedt a helyzet — Franciaország ellen. Az egész szerdai ülés a Daily Express vezércikkének jegyében állott, amely „Néhány szó Franciaországhoz” címmel

hallatlanul éles és szövetségesek között mindeddig példátlan agresszivitással bírálja a francia delegáció Londonban tanúsított viselkedését.

A nagy angol lap odakonkludál, hogy

a franciák visszataszító magatartása Angliát, Amerikát és Németországot gazdasági szövetségbe kényszeríti.

Ez a szövetség már-már ki is alakult. A Daily Express felhívja a világ figyelmét arra, hogy a német, angol és amerikai szövetségnek módjában lesz Franciaország nélkül is elintéznie a legfontosabb ügyeket, így elsősorban a jóváértel.

Ezután azt a nagyjelentőségű és frapáns bejelentést teszi az angol lap, hogy

az angol-amerikai-német szövetség még a revízió problémáját is meg tudja oldani, anélkül, hogy Franciaország és kisebb szövetségesei ez ellen bármit is tehetnének.

A Daily Express annak hangoztatásával fejezi be cikkét, hogy a munkás német népet meg kell menteni és nem szabad zsákmányul odadobni a szovjetnek.

A londoni tanácskozások egyébként péntekig befejeződnek.

A francia delegáció már ma, szerdán este elhagyja az angol fővárost,

még pedig meglehetősen hosszú orral. Konkrét eredménye a londoni tanácskozásoknak — hacsak az utolsó pillanatban a belügyminiszter nem fordul — a tel-

jesztett amerikai javaslat elfogadása lesz, amely a jelenlegi németországi hitelkeret fenntartása mellett az eddigi rövidlejáratú kölcsönöket hosszulejáratuakká változtatja át. A részletkérdésekre marad-nak.

MacDonald és Henderson pénteken a

Argetoianu dolgozik, de:

Jorga is kiadta a parancsot pártja újjászervezésére

Bukarest, július 22.

A belügyminiszteriumban Argetoianu elnöke alatt tovább dolgozik az a bizottság, amely az új közigazgatási rendszert ülteti át a gyakorlatba. Legutóbb az új törvény értelmében létesítendő ugynevezett prefektusi igazgatói állások betöltéséről volt szó. Ez az új közigazgatási hatalom körül-belül a régi alispán hatáskörét kapja, amennyiben ő lesz a megyei adminisztráció közvetlen feje.

A tanácskozások során Argetoianu javaslatára közel negyven megye prefektusi igazgatóját szemelték ki. Tekintve, hogy a névsort maga Argetoianu állította össze, a kiszemelés már kiaevezésnek vehető.

Ez a bizottság döntött a prefektusi kicserélések kérdésében is. Kiszivárgott hírek szerint augusztus elsejével 20 prefektusnak kell elhagynia állását, mert nem váltotta be azokat a reményeket, amiket a Jorga-kormány működéséhez fűzött. Ezzel kapcsolatban melitjük meg, hogy

Jorga miniszterelnök kiadta az utasítást Munteanu Ramnic államtitkárnak a Jorga-párt újjászervezésére. Nem lehetetlen, hogy a prefektusok ki-

német delegátusokkal együtt utaznak Berlinbe.

Párisi jelentés szerint az ottani francia sajtó a londoni tanácskozásokról egyöntetűleg azt írja, hogy az nem egyéb, mint Anglia és Amerika szervezett támadása Franciaország ellen.

Argetoianu dolgozik, de:

Jorga is kiadta a parancsot pártja újjászervezésére

cserélése erre a szándékra vezethető vissza. A kormány megalakulásakor ugyanis Jorga fennen hirdette, hogy a megyék élére nem politikusokat, hanem szakembereket kíván állítani.

A fővárosi lapok igen élénken kommentálják Munteanu Ramnic megbízatását. Kissé gunyosan állapítják meg, hogy hamarosan két kormánypártja lesz az országnak, mert Argetoianu már a választásokon gondoskodott arról, ami Jorgának csak most jutott eszébe. A jövő kérdése azután, hogy ez a két kormánypárt, a Jorga-párt és az Argetoianu-párt mennyire fér meg egymással a husosfázék mellett.

GÖZERŐVEL KÉSZÜLNEK AZ INTERIMARBITZOTSAGOK.

A belügyminiszteriumban működő bizottság szerdán Torda, Marosvásárhely, Nagyszeben, Brassó, Arad és Kolozsvár városok számára állította össze az interimarbitzotsagokat. Hasonló sorban részesültek Temes-, Bihar-, Kolozs- és Arad megyék is. Az elkészült névsorokat egyelőre még nem hozták nyilvánosságra.

Rendkívül szigorúan folyik az idegenek ellenőrzése

Bukarest, július 22

munkaügyi minisztériumtól nyert esülésünk szerint az idegenek ellenőrzésével megbízott hatóságok rendkívül szigorúsággal dolgoznak s már is több száz külföldi munkásnak kézbesítették ki a kiutasítási végzést.

A Neamul Romanesc megelégedéssel közli ezt a hírt, mert véleménye szerint romániai munkanélküliséget csak ezen az úton lehet csökkenteni.

Az ellenőrzéssel kapcsolatban érde-

kes visszaélésnek jutottak nyomára a fővárosi hatóságok. — Megállapították, hogy az utóbbi időben feltűnően sok új bevándorló helyezkedett el azon a címen Romániában, hogy bolgár kertészettel foglalkozik. Ezeknek ugyanis a munkaügyi minisztérium könyveiben ad letelepedési engedélyt. Az ellenőrzés során aztán kiderült, hogy csak a fővárosban 300 olyan állítólagos bolgár kertész van, aki kőműves munkával keresi a kenyerét. Ezeket most természetesen mind kiutasítják.

Titulescut sürgősen visszahívják

Nem tetszik a londoni követ működése

Bukarest, július 22.

Ugy a politikai, mint a diplomáciai körökben a szenzáció erejével járta végig az valóban nagy feltűnést keltő hír, hogy a kormány Titulescu gyors visszahívására készül.

Egyes lapok azt is tudni vélik, hogy Titulescu helyét Londonban Antoniadéné át, akit már több ízben emlegettek erre a szerepre, amikor Titulescunak Bukarestben szántak jelentős missziókat.

A londoni meghatalmazott miniszter visszahívásáról szóló hírt a Lupta utóbbi számának jelentése egészíti ki olyan

formában, hogy ez csak növeli a szenzációt. A Lupta szerint ugyanis Titulescu visszahívása mögött azok a kormányra nézve kedvezőtlen külföldi jelentések húzódnak meg, amelyek a világlapokban időről-időre visszatérnek s amelyeknek a forrását eddig nem sikerült leleplezni.

A kormány számos jelből arra a meggyőződésre jutott, hogy Titulescu a mai kormányrendszer ellen fordult s így valószínűleg ő az, aki a forga-kormányra nézve kellemetlen külföldi jelentéseket elhelyezi a világ közvéleményét irányító sajtóorgániumokban.

Csütörtökön reggel életbelép az egy lejes kenyérbélyeg

Ülést tartott a kormány gazdasági bizottsága

Bukarest, július 22.

Kedden este nagyjelentőségű ülést tartott a kormány gazdasági tanácsa az ipar és kereskedelmi minisztériumban. A megbeszélések fontosabb s az egész ország népességét súposan érintő problémája a kenyérboletta bevezetése volt. Az erre vonatkozó törvény a Monitorul Oficial szerdai számában jelenik meg s

eszerint csütörtöktől kezdve minden kiló kenyér után egy lej „boletta” fizetendő, amit bélyeg formájában, minden kenyérré ragasztanak.

Foglalkozott a kormány gazdasági bizottsága a legfelsőbb semmitűszék ismert határozatával, amely ismét kiélezte a kormány és a Sonametan társaság között támadt konfliktust. A kormány tudvalevőleg rendeleti úton leszállította a földgázárakat, a Sonametan felbuzdulása folytán azonban a legfelsőbb Semmitűszék megsemmisítette a kormány rendeletét.

Végül foglalkoztak az általános gazdasági helyzettel összefüggő kérdésekkel, valamint a különböző külföldi államokkal folytatott levő kereskedelmi egyezményekre vonatkozó tárgyalásokkal.

tegyenek jelentést...

A Népszövetség jelentést kért az államok fegyverkezéséről

Franciaország már eleget is tett a felszólításnak

Páris, július 22

A Népszövetség fűtitkársága a jövő szeptember 1-én februárjára tervezett általános leszerelési konferenciára meghívott államok kormányait felszólította, hogy szeptember 15-ig pontos adatok felismerésével tegyenek jelentést a fegyverkezések állapotáról.

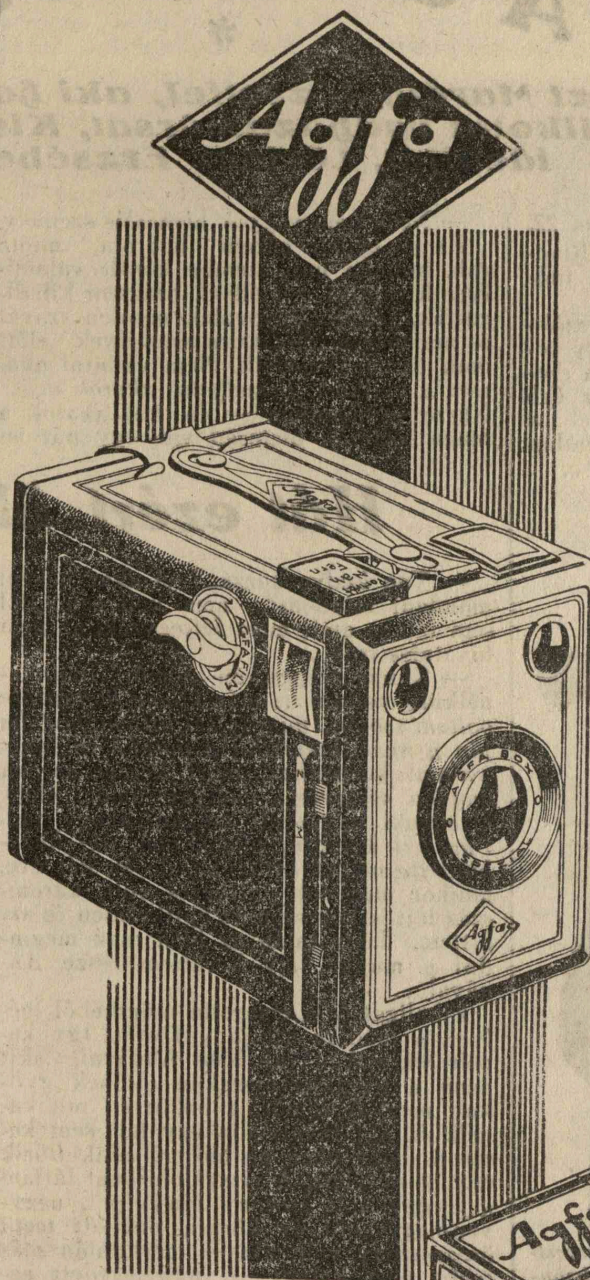
A kérdésnek a francia kormány már eleget is tett és kedden juttatta el emlékiratát a Népszövetséghez.

A francia kormány emlékirata a következőket tartalmazza:

Míg 1924-ben a francia hadsereg létszáma 790.000 ember volt, ebben az év-

ben a létszámot már 580.000 emberre csökkentették. Mérsékelték a tengerészeti építkezéseket és bevezették az egy éves szolgálati időt, valamint az újoncok fél létszámú bevonultatásának a rendszerét.

Az emlékirat szerint a francia kormány nem kíván különleges garanciákat és kész minden fenntartás nélkül közreműködni a béke általános megszervezésében. Ezzel szemben csak annyit kíván, hogy szabatos kötelezettségeket állapítsanak meg támadás esetére a kölcsönös támogatás biztosítása érdekében.

BOX SPEZIAL

A kép nagysága 6 x 9 cm.

Dobozos gépünk tanulók és kezdők számára. A két „távol” és „közel” időbeállítás, valamint a „Portrait” beállítás mindig éles képeket biztosít. Agfa-Isochrom-filmek még borus időben is a legjobb felvételeket adják.

Az új termés nem lesz elegendő a világ szükségletének fedezésére

Róma, július 22.

Az itt felállított Nemzetközi Gazdasági Intézet a beérkezett termésjelentések alapján azt a szenzációs megállapítást közli, hogy az ezévi gabonatermés nem lesz elegendő a világ szükségletének ellátására és ezért ez év folyamán kénytelenek leszünk régi készleteinkhez nyúlni.

A római közlés nem jelent e szerint kevesebbet, mint azt, hogy eladatlan gabonamennyiségeink végre pörökhöz fognak jutni.

Amikor a legjobb komikus is elszomorodik

A Salamon-társulat egész romániai jövedelmét ellopták

Kinos fölledezés az előadás után az öltözőben

Bukarest, július 22.

Salamon Béla és társulata romániai sikeres vendégszereplésének keserű fináléja támadt Bukarestben. Tegnap este, amikor a budapesti kabarégyüttest a Regina Maria színházban javában ünnepele a főváros magyar közönsége, a kulisszák mögött

egy mindaddig ismeretlenül maradt tettes belopódzott Salamon Béla öltözőjébe és a művész otthagyott kabátjából kiemelte duzzadt pénztárcáját. A sikeres zsákmányolás folytán 1800 pengő, 44.000 lej és 4000 francia frank, a Salamon-társulat egész romániai urnéjának jövedelme átkerült a rafinált színházi betörő birtokába.

A vakmerő lopást Salamon Béla már csak az előadás befejezése után vette észre, mikor vissza akart öltözni utcai ruhájába. A flegmájáról ismert pesti komikus ezuttal elveszítette hidegvérét s valósággal belesápadt a rendkívül kellemetlen felfedezésbe.

Pénzén kívül eltűnt sok ezer lejt érő briliáns gyűrűje is.

Salamon Béla és társulata most teljesen kifosztva áll Bukarestben s egyelőre még azt sem tudják, hogy miképp kerülnek haza a magyar fővárosba. A bukaresti rendőrség megindította a nyomozást a tettes kézrekerítésére, aki a helyzettel mindenképpen ismerős személy lehetett.

Telefon: 518 „MODERN MOZGÓ” BRASSO

Ma utoljára
Énekes hangosfilmrevü ujdonság

Boldog napok
JANET GAYNOR-al
WESTERN beszélőgép.

Holnapról premier
Wladimir Gaidarow
első hangosfilmje
„A szenvedélyes szerelem”

A GYILKOS!

Négyszemközt Maróth Józseffel, aki hat baltacsapással meggyilkolta vadházastársát, Kiss Annát és ideálját, Lőrincz Erzsébetet

Bukarest, július 22.

A gyilkost bevezetik az irodába. Riadtan, révetegen néz körül. Még nem tudja, hogy mi vár rá.

Még régi riport-ötletem volt: beszélgetés a gyilkossal. Négyszemközt, egy bezárt szobában leülni a gyilkossal, a szeme közé nézni és feltenni neki az égő kérdést: miért ölt? miért emelte fel a gyilkos, halálhozó szerszámat az ártatlan áldozat feje fölé? miért? ... miért? ...

Maróth József a baltával, mellyel Bukarestben megölte Kiss Annát és ennek unokahúgát, Lőrincz Erzsébetet.

Most itt áll előttem a gyilkos. Egy szerencsétlen öreg ember. Az egyik szeme kisebb, mint a másik, zöldes-sárga bajusza félig eltakarja a husos ajkát, a két nagy lapátfüle elől az arcától. Előre hajol és a kezei zavartan mozognak a csikos fegyencruha varrásán. Vézna, kidolgozott, munkában elnyűtt aggastyánnak néz ki. A gyilkos. Pedig csak 50 éves. Már kinos a csend, az apró szemcivel pislogva kémlel felém...

Az aggastyán, aki ölt

— Na, jöjjön ide, Maróth... üljön le... Felcsillannak a szemei. A hivatalos személy magyarul beszél vele.

Közelebb jön és félve ereszti le magát a székre. Most csak negyvenöt centiméternyi távolság van közöttünk. A gyilkos az ölébe ereszti a kezét és várakozva néz rám.

— Cigarettezik? Biztosan cigarettezik... Tessék, gyújtson rá...

Megenyhül az arca. Amióta Kiss Annát és ennek unokahúgát, Lőrincz Erzsit három-három fejszecsapással megölte, ez volt hozzá az első emberi szó. Vonakodva nyul a cigarettetartárcám után.

— A nagyságos ur hivatalos személy?...

Ezt már barátságosan, egy kis előlegezett bizalommal és reménnyel kérdezi. Persze, a „hivatalos személyek” nem kinálják a gyilkost cigarettetartárcából.

— Nem, nem vagyok hivatalos személy.

Ez az ember három hét óta, mióta ráb, minden nap szembe került valamilyen hivatalos személlyel. Százszor kihallgatták, jegyzőkönyvezték minden szavát és ma már a „hivatalos személyek” előtt csak önmagát ismétli. Nem vallatni akarom a gyilkost. Beszélgetni akarok vele... Nézzé... mondok — én irni akarok a maga esetéről, biztosan van egy pár ismerőse, ott valahol Nagyvárad körül, meg akarom magyarázni nekik, hogy történt a baj...

Hát ezért ölte meg őket?

— Van kedve hozzá...? el akar nekem mondani mindent?... nem kell semmitől sem félnie, amit most feljegyzek, az nem hivatalos írás...

— Kérem szépen, én „somör” (munkanélküli) voltam... már kilenc hónap óta voltam somör... mindig azt hittem, hogyha jön a nyár, megindul a munka és jutok valami keresethez, mert kérem szépen nagyon keserves a magyar somör élete. Mindenki úgy segít magán, ahogy tud, Van aki koldulni megy, van, aki hazaküldte magát Erdélybe, de én két éve, amikor még sok építkezés volt, háromszáz lejt is kerestem az építkezésen és azt hittem, hogy talán az idén csak megindul a munka, így kerültem össze Annával...

Elhallgat és a cigaretta csücskéből mélyen a mellére szívja a füstöt. Így került össze Annával, Kiss Annával, akit azon a tragikus éjszakán elsőnek gyilkolt meg. A somör, a bukaresti munkanélküli, aki tavaly óta egy lejt sem keresett, hogy éhen ne haljon, odaköltözik egy asszonyhoz. A vizsgálóbíróknál láttam a meggyilkolt asszony fényképét, negyven-negyvenöt év körüli, puffadt testű öregasszony volt, aki — mert talán más férfit nem kapott — megelégedett ezzel a savanyuképű, elcsigázott öreg emberrel.

— Na beszéljen tovább, Maróth... mi történt aztán?

— De csak somör maradtam aztán is... nem volt munka... hiába ígérték az urak, hogy munka lesz, hogy jön kor-

merőse, ott valahol Nagyvárad körül, meg akarom magyarázni nekik, hogy történt a baj...

Csendesen ül és fáradt, savanyu arcával maga elé fujja a füstöt. Egy önmagába roskadt, munkától kiöregedett, kicsereztet bőrű, szerencsétlen ember. Ilétfő délután ülnek így a munkások, akik vasárnap este valamilyen kocsmában elitták a heti keresetüket...

mányóalság és jön a sok munka, kimentünk megnézni a Bratianu szobornál azt a nagy telket, ahol azt mondták, ezer somör kap egyszerre állást. De nem lett semmi belőle...

— És ott élt Kiss Annával és azzal a fiatal lánnyal, Lőrincz Erzsivel...

— Igen... kap a szón, mint a vízbe-fuló a kötél után — Erzsivel, és innen indult a baj... Kérem szépen, járt oda egy fiatal ember, én mindig mondtam Annának, hogy a Lajos nem Erzsinek való... de ők este, ha én nem voltam odahaza, mindig rólam beszéltek. Ohó... én tudtam, hogy mit terveztek... Lajos elveszi feleségül Erzsit... és Anna odamegy hozzá lakni. Már tudtam, hogy ezt akarják. Anna mondta is nekem, hogy a többiek miért kapnak munkát, csak éppen én vagyok még mindig somör... már tudtam, hogy mi készül... esténként összebujtak és rólam beszéltek... Lajos azt mondta, hogy mit tölnek engem odahaza...? Igértette Annának, hogyha Erzsit a felesége lesz, akkor úgy bánik vele, mint a hímestojással... egyszer, amikor hazajöttem, nem vették észre, hogy ott vagyok a konyhában és rólam beszéltek.

— Hát ezért ölte meg őket?

— Nem... nem ezért. De tudtam, hogy nagy baj lesz velem, ha Erzsit elveszi feleségül Lajos. En azt gondoltam, hogy Erzsivel én is tudnék élni... mi szükség van Lajosra? Persze, ha Annával lehetett volna beszélni... Kérem szépen, Anna már öregasszony volt és...

Igen... megölte őket!

— És aztán megölte őket... Józanul, megfontoltan, mintha nem a saját borzalmas tetteről beszélne, rávágja:

— Igen!

— Próbálja egészen pontosan elmondani, hogy mi történt azon az éjszakán?

— Igenis kérem szépen... én éjjel három órakor jöttem haza... Anna ott feküdt az ablak mellett. Én bementem a szobába. Nekem ott volt a helyem Anna mellett. A szobában már sötét volt. Az ajtó mellett Erzsit aludt. Mások még összebujva beszélgettek. És amikor beléptem a szobába, akkor hirtelen elhallgattak. Hányszor mondtam nekik, hogy miért nem alusznak, reggel nem fognak tudni dolgozni... De most mind a ketten elaludtak. Ott álltam a szoba közepén. Néztam az Anna ágyát, ahol az én helyem is volt. Aztán az Erzsit ágyát... Aztán kimentem a konyhába, vettem a nagy fejszét és ráütöttem Annára.

— Várjon egy kicsit. Maga szerette Erzsit?

Nem válaszol. Maga elé néz. Aztán alig hallhatóan mondja:

— Én még nem vagyok ötven éves... és ha nem vagyok somör, akkor naponta háromszáz lejt is keresek. A Lajos, ha megfeszül is, sem tud többet keresni naponta százhusz lejtnél...

— Miért nem válaszol nyíltan, hiszen már mondtam, hogy nem vagyok hivatalos személy. Szerette Erzsit?

Nem. Nem lehet belőle az igenlő választ kivenni. Ilyenket mond: Anna folyton beteg volt... egy olyan öregasszony, ha láttam volna... ha Anna nem volt otthon, akkor Erzsit szívesen beszéltem vele, és csak akkor volt hozzám mogorva, ha megjött az öregasszony...

— És mi történt aztán? A fejébe csapott a baltával?

— Igen, a fejébe. Nem volt semmi lármám... De Erzsit mégis felébredt. Felült az ágyában. Mi az? Mi történt? És már is le akart ugrani az ágyáról, hogy megnézzé, mi történt. Én nem engedtem. De ellökött magától és... akkor neki is adtam egyet.

— A baltával?

— Igen, a balta a kezemben volt...

Újból rámnéz savószinű, apró szemével.

— Az úgy volt kérem szépen, hogy odamentem az Anna ágyához és láttam, hogy még mozog. Gondoltam, neki jobb lesz, ha nem kinlódik... és akkor adtam neki még egyet a baltával...

— De Erzsit miért ölte meg? Hírem ha nem is vallja be, mégis csak kidőlt, hogy maga szerette azt lányt.

Halkan, mintha attól félt, hogy valaki meghallja, közel hajol hozzám és úgy sugja:

— Félttem, hogy kiabálni fog és összaladnak a házbeliék.

— Ezért ölte meg?

— Igen, ezért kellett, hogy adjak neki még egyet...

— És a harmadik baltacsapás?

— Kérem szépen, aztán odamentem Annához, még nyöszörgött...

— És még egyszer rácsapott?

— Igen. Rácsaptam.

— És aztán megint odament Erzséhez?

— Igen. Mert még mindig mozgott. Lecsuszott az ágyról. Kihallatszott volt a szobából.

Egyenesen Grand-Guignol-i kép, amin ez a vékony, nyápic öregember, a hosszú nyelvű fejszével a kezében ide-oda járogat a két ágy között, odafele, hogy megvan-e élet az áldozataiban és — oda-oda csap egyet a véres baltával.

— Kérem szépen, aztán kivitettem a baltát a konyhába. És megmostam... aztán Annát az ágy alá dugtam és Erzsit le takartam...

— De miért. Hát nem gondolt arra, hogy fel fogják fedezni a gyilkosságot?

— Csak azt akartam, hogy legyen egy „szabad napom”. Másnap ki akartam találni valamit...

— Elvinni a lakásból a hullákat?

— Nem lehetett volna. Az udvaron mindig sokan voltak. Csak azt akartam, hogy legyen időm elutazni...

— De hiszen maga nem utazott el. Még másnap éjszaka is ott aludt a két megölt asszony társaságában. Sőt úgy tudom, hogy még harmadnap is...

— Mert nem kaptam jegyet a primáriától, hogy ingyen utazhassam a vasúttal. En kérem szépen voltam a barátainál, hogy ott aludhassak. De nem volt, csak husz lejem és azoknál az asszony harminc lejt kért. Ezért voltam kénytelen visszamenni oda aludni...

— És bement a szobába?

— Ezt már a vizsgálóbíró ur is kérdezte. De én azt mondtam, hogy nem mentem be, a konyhában aludtam...

— Hát volt ott ágy?

Rámnéz. Elhallgat. Ijedt, zavaros a képe. Már az első kereszt-kérdésnél zavarba jön ez a szerencsétlen ember. Nem faggatjuk tovább. Mit mondhat még az előbbi borzalmakon kívül? Hogy igenis ott aludt a második éjszaka is a két néma asszony társaságában és csak a harmadik éjszaka, amikor a bűz már kezdett elviselhetetlenné válni, huzódott ki a szobából, miután a megölt asszony ágyából kihurcolta a véres párnát és takarót a konyhába...

Vége a beszélgetésnek. A gyilkos feláll. Zavartan tesz egy lépést az ajtó felé. Még mondani akar valamit. A beszélgetés elején említettem, hogy megírom az „esetét”, hogy az ismerősei, rokonai olvashassák. Most talán üzeni akar valamit? Savanyu mosoly szalad a sárga-zöld bajusza alá. Még egy cigarette-t kér. Kárpótlásul, mert szoba állt velem.

Farkas Aladár.

— Megfelelőzték a szalontai ingatlanvásárlásokat. Tudósítónk jelenti: Részletesen beszámolt a B. L. arról, hogy Szalonta városa négymillió lejt értékben megvásárolta a Redutot, négymillióért az Árpád malmot, és kilencmillió lejt a dr. Jacob János-éle erdőt. Valamennyi vétel ellen felebezés érkezett be. Az erdővételt a nemrégiben kinevezett interimár bizottság felebezte meg. A felebezések valamennyi főrumot végigjárták s most a miniszterumhoz kerültek. Dr. Peter Julian vezérfelügyelő, egy mérnök s egy miniszter kiküldött érkeztek Szalontára az ingatlanvásárlások megvizsgálása céljából.

HA BUTOR
LEGYEN
SZEKELY & RÉTI
BUTORGYÁRÁBÓL
MAROSVÁSÁRHELY
BUKAREST
BRASSÓ
NAGYSZEBEN
MOTTO:
ELSŐKÉZBŐL — A LEGJOBBAT — LEGOLCSÓBBAN, KEDVEZŐ FIZETÉSI FELTÉTELEKKEL

ASTA MOZGÓ, BRASSÓ
Szerda, csütörtök, péntek:
CHRISTINA
beszélő, éneklő hangostilm. — Főszerepben:
Janet Gaynor és Lucy Dorrian.
Szombattól:
„AZ IKERFÉRSJ”
Szenzációs Ufa sláger. Főszerepben: MARIA PAUDLER.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundatia pentru Scoala - BCU Cluj-Napoca.

— Emesztési nehézségek, gyomorfájás, gyomorfájás, rosszullet, fejfájás, idegizgalom, álmatlanság, gyengeségi állapotok, munkaképtelenség esetén a természetes „Ferenc József” keserűvíz megszünteti az emésztési zavarokat, a vérkeringést helyes utra tereli, felfrissíti a szellemet és egészséges álmot hoz. Az egyetemi klinikákon végzett kísérletek bizonyítják, hogy alkoholisták a Ferenc József víz használata folytán éhségérzetüket majdnem teljesen vissztermészték. „Ferenc József” keserűvíz gyógyszerárakban, drogériákban és fűszerüzletekben kapható.

— Itéletidő pusztított egy lengyel városban. Lublinból jelentik: A lengyelországi Lublin város felett tegnap borzalmas vihar vonult el, súlyos károkat okozva. A szélvihar háztetőket sodort magával és vastag fatörzseket csavart ki a földből. A vihar tombolásában 3 ember meghalt, 14 súlyosan, 12 könnyebben megsebesült. Minthogy a szélvész az összes vezetékeket eltépette, a városban egyelőre szünetel a távíró és a távbeszélő forgalom is.

— HALÁLOZÁS. Gyulafehérváron hetvenkilenc éves korában elhunyt Weiss Bernát, a „Brassói Lapok” hosszú éveken át volt ottani megbízottja. Derék, munkás életével közbecsilést szerzett magának és halála széles körökben keltett részvétet. Tizenhárom gyermeke és huszonhat unokája gyászolja.

— A ROMÁNIAI MEGYÉK KÖZÖS AJÁNDÉKOT ADNAK ILEANA FÖRCEGNŐNEK. Brassó megye is hozzájárult ahhoz a nászajándékhoz, amelyet a belügyminisztérium ad át az összes romániai megyék nevében Ileana főhercegnőnek. Habsburg Antal főherceggel való házassága alkalmával. Brassó megye 30 ezer lejrel járul hozzá ehhez a nászajándékhoz, amit már el is juttatott a belügyminisztériumhoz.

— Légberőpítik a moszkvai Sándor cár-katedrális. Párisból jelentik: Ideérkezett hírek szerint a szovjetkormány elhatározta, hogy a moszkvai I. Sándor cár-katedrális légberőpíti és helyébe egy szovjetpalotát épít, amelyben többek között egy tizenötezer nézőt befogadó színház is lesz. Ennek a színháznak a színpadán ötszáz színész léphet fel egyszerre és egy páholyában százötven néző fog elférni.

— FELHÁBORÍTÓ RENDŐRBRUTALITAS. Aradi tudósítónk jelenti: Felháborító rendőrbatalítás történt az aradi piacon. Egy iparosasszony alkudozás közben szóváltásba keveredett az egyik piaci elárulónővel. Vesszekedésük zajára rendőr sietett a helyszínre és rövidesen megkezdte a rendesinálást: alaposan nyakonütötte az iparosasszonyt. Ennek katonafia a közelben tartózkodott és anyjának segítségére sietett. A rendőr most a fiu ellen fordult s jól elverte. Amikor pedig a fiu a további ütlegetések elől elszaladt, a rendőr segítségért szipolt és elősiető társaival nekilátott az üldözésnek. A megkergetett fiu a Szabadságtér 17. számú ház udvarára szaladt és elrejtőzött a faskamrába, a rendőrök egyike pedig elővette revolverét és lövöldözni kezdett. Az üldözött végül is megmondolta magát és előjött rejtékhelyéről. A rendőrök most újra nekiestek, borzalmasan elverték és amikor leesett a földre, a rend egyik buzgó őre, rátette a lábát a nyakára, s úgy várta, a míg az áldozatot megbilincselik. — A jelentéktelen piaci veszekedésből rendőrbatalítás-sá fajult esetről Moga rendőrkvesztor is tudomást szerzett és határozott ígéretet tett, hogy a magukról megfélemlített rendőröket szigorú büntetésben részesíti.

— HUNYADMEGYEI HIREK. Déváról jelentik: A Maros naponként szedi áldozatait, így a tegnapi napon is két vízbefulladás történt. Haró községből fürödni ment a Marosra Stef Petru 14 éves balsai szolga, aki nyomtalanul eltűnt a víz hullámaiban, ugyancsak fürdés közben belefutott a folyóba Dragan Lázár 20 éves boiczi lakos is. Egyiknek se sikerült hulláját megtalálni.

★ SZÉDÜLTETES KIALLITÁS. attrakciós, énekes, táncos revü-film a „Boldog napok”, a brassói Modern Mozgó mai filmujdonossága, amelyben az összes „Fox”-sztár és 300 girl játszik.

Dr. Kraft-Ebling Psychopathia Sexualis

Különös tekintettel a rendellenes nemű érzésre. Nélkülözhetetlen kézikönyv minden művelt ember számára. Most mélyen leszállított árral kapható

163 — Lei
Videki rendeléseknél 20 lej küldendő postára. Megrendelhető a

BRASSÓI LAPOK
Könyvosztályában, Brassó.

— KARTYA, ÖNGYÚJTÓ- ÉS RÁDIÓRAZ-
ZIA ARADON. Aradi tudósítónk jelenti: Az aradi hatóságok tegnap valósággal versenyeztek abban, hogy miképpen keserítsék meg a polgárság életét. A napnapol igazgatóságának rendeletére, lepecsételtlen öngyújtók és jártékkártyák után széleskörű razzia! kezdett és több magánházban kutatást tartottak, de meglátogatták a strandfürdőt is abban a reményben, hogy az ott fürdőzők lepecsételtlen kártyáival szórakoznak, fekete öngyújtóval gyujtanak rá cigarettáikra. A monopollal egyidejűleg a postahivatal is rohamra indult Arad lakossága ellen. Átírt ugyanis a rádiókereskedésekhez, kérve, hogy bocsássák a posta rendelkezésére a rádiókészülékek vevőinek névsorát, hogy a posta ellenőrizhesse, kik váltották ki a rádióengedélyt és kik a zugrádiósok.

— Bernhardt Shaw megérkezett Moszkvába. Moszkvából jelentik: Bernhardt Shaw, a szatira világ-hírű nagymestere Lord Astor és Lady Astor, valamint több angol előkelőség kíséretében kedden megérkezett Moszkvába. A szovjet a nagy angol író és kísérei számára uralkodókat megillető fényes fogadtatást rendezett. A moszkvai pályaudvaron a szovjetkormány nevében Lunacsarszkij közoktatásiügyi népbiztos és több szovjetelőkelőség fogadta az angol vendégeket, akiket a tömeg egetverő üdvözléssel köszöntött. Lunacsarszkij üdvözlő beszéde és Shaw válasza után felharsant a vörös gárda zenekarának indulója és Bernhardt Shaw cilinderével intgetve a széles vigyázban tisztelő vörös katonák sora előtt haladt el a rendelkezésére bocsátott autójával.

— SZENDREY MIHALY ARADI SZINIGAZGATÓT SIKKASZTÁSSAL VADOLJÁK. Aradi tudósítónk jelenti: Szendrey Mihály szinigazgató ellen bűnvádi feljelentés érkezett be az aradi ügyészséghez. A feljelentést Iványi Menyhért cipőkereskedő adta be Szendrey ellen. Feljelentésében elmondotta, hogy az aradi szintársulat tagjai a színház igazgatóságának jóállása mellett, több ízben vásároltak nála, azonban mindig késelt a megfizetés szerinti fizetés. Amikor a színészek kezdte követelni a pénzt, kiderült, hogy a színház igazgatósága a részleteket levonta, de nem juttatta el hozzá. Iványi tehát sikkasztás miatt kérte a bűnvádi vizsgálat megindítását Szendrey igazgató ellen. Iványi feljelentésére az aradi rendőrség kihallgatta Szendreyt, aki azzal védekezett, hogy a mulasztásért nem felelős, mert a színház anyagi ügyei fölött a kérdéses időben a város kiküldött megbízottja intézkedett. A vizsgálat folyik.

Keleti levelek

Irja: Baktay Ervin

Ez már a rádzsputok földje, a rádzsputoké, akik mainapig is megőrizték harcias szellemüket és lovagi erényeiket. Már a nevük is mutatja, hogy büszke és önértékes faj: rádzsput (szanszkritul rádzsza-putra) királyfi, királyi leszármazottat jelent. Minden rádzsput királyi nemzetség utódjának tekinti magát és születésétől fogva a rangban második kaszt-nak, a kasztrija (harcos) rendnek a tagja. Rádzsputánban még manapság is sűrűn látni marcona megjelenésű férfiakat, akik a régi magyar fringióhoz hasonló görbe kardot hordják karjukon. Az állukon kétféle fésült szakáll is valami marciális jelleget ad a középtermű, de szabályos és izmos alakoknak. A fegyvertelen, szelíd hinduk közt a rádzsput képviseli a régi idők férfias szellemét.

A rádzsputok az Indiászerte évezredek óta otthonos dhótihoz indus szabású ing-félét (kurta) vagy könnyű, térdigérő kabátot (acsakan) viselnek, lábukat a felunkorodó orru indus papucs, fejüket pedig a jellegzetesen megkötött pagri (turban) takarja. A nők sokráncu tarka szoknyájához a derekat teljesen fedő, ellenül hagyó s csupán a mellét meg a felsőkarokat eltakaró szűk bluzféle járul, vállukon és fejükön átvette pedig színes, mintás leplet viselnek. Karjukat csaknem a könyök-ig ezüst karperecek díszítik, bokájukon is kőöntvény csengenek járás közben.

A férfiak homlokán odafestett vörös vagy sárga tilak (kaszt-jel) büszkélkedik, míg a jó családból való nők homlokát apró piros pont ékesíti. Muzulmán aranylag kevés lakik Rádzsputánban, úgy-hogy az utcák és bazárok jellege tisztán hindu. A „tisztán” jelzőt persze nem szabad szó szerint venni, mert a tisztaság gyakran magyar némi kíváncsiságot is kelet. De ne legyünk túl szigorúak, ne fedjük el, hogy más égtáj alatt járunk, ahol a hőség és a por szinte percek alatt a legalaposabban fürdött európaikra is szürke mázat von. Az indus tisztatlanság egyébként is külön tanulmányt érdemel.

— Időjárásjelentés. A budapesti meteorológiai intézet jelentése szerint egész Nyugateurópában hűvös, esős időjárás uralkodik. Dél és Délkelet-Európában még mindig tart a meleg, de a lengyelországi viharzóna közeledése miatt is csak órák kérdése a hűvös csapadékos idő beköszöntése. A szél és felhőzés azonban fokozatosan csökkenni fog és ismét meleg, derült idő várható.

★ TALÁLTATOTT Brassóban, az igazságügyi palotával szemben egy vékony aranylánc, függővel. Igazolt tulajdonosa átvetheti a brassói kiadóban, jelen közlemény költségeinek megfizetése ellenében.

Snort

↓ Lezárultak a miskolci Attila veszteleési aktái. Budapestról jelentik: Résztelenen foglalkoztunk azzal a nagy port felvert ügygel, melynek következtében Miskolc városa majdnem professzionista footballesapat nélkül maradt. Az első ítélet ugyanis kétségtelenül megállapította az Attila bűnösségét a Turul elleni mérkőzéssel kapcsolatban, mely szerint veszteséggel jutottak a másodosztályú bajnoksághoz és megfosztották a miskolci profikat valamennyi bajnoki pontjuktól. A felelőviteli tárgyalás enyhébb ítéletet eredményezett. A Turul elleni mérkőzést megsemmisítették, a nélkül, hogy újrajátszását engedélyezték volna. Ennek következtében az Attila egy ponttal a Somogy mögött második helyre került a másodosztályú profiligában. Ennek következtében az Attila oszállyozót játszik a Bástya ellen és ezen dől el, hogy sikerül-e ismét felverekednie magát az első osztályba. Az ítélet másik pontja érzékeny pénzben-tétet mért az Attilára, akiknek súlyos ezerpengővel kell megfizetni a sport-vesztéget.

— Darányi József magyar súlydobó-bajnok elnyerte a legnagyobb angol sportkitüntést. Londonból jelentik: Az angol amatőr athlétikai szövetség az Angliában elérhető legnagyobb megtiszteltetésben részesítette Darányi József magyar súlydobó-bajnokot, amikor a Harvey-féle aranyserleget ítélte oda. Darányi ugyanis július ötödikén egy amatőrversenyen 15 m. 22 cm. 75 mm. dobásával két lábnyival döntötte meg az angliai súlydobó rekordot s ezt a teljesítményét az angliai amatőr athlétikai szövetség a ritka kitüntetéssel ismerte el.

Ne engedje magát meggyőzni,

ha más magnesiumot ajánlanak Önnek, a valódi

Magnesia S. Pellegrino

helyett.

Utasítson vissza minden utánzatot.

Követelje a garancia-bélyegzővel:
— Szent Pelerin kép és a „Pro-
del” aláírás — ellátott valódi

**MAGNESIA
S. PELLEGRINO**

Képviselő és lerakat:
G. CENTONZE-Bukarest VI.
Str. Dr. Clunet 3. Telefon 360/95.

↓ Pénteken kezdődik a Davis Cup döntője. Párisból jelentik: Az amerikaiak ellen győztes Anglia és a serleget védő Franciaország tenniszesei között pénteken kezdődik meg a Davis Cup döntője. Az angol versenyzők kitűnő formában vannak és ha a franciák Wimbledon óta nem javultak, akkor ez évben az angolok nyerik el a vándordíjat.

↓ A NAC nagy győzelme Konstanca-ban. Konstanca-ból jelentik: A nagyváradi AC második mérkőzésén 7:1 arányban győzött az Elphys csapata ellen.

40.

busz jólmegtermett krokodilust a vizpart-sarabán sütkérezni.

A palota külső udvaraiban sorakoznak a lovak, tevék és elefántok istállóik. Különösen nagy kegyben állnak az elefántok, amint hogy ezek az okos és erős állatok meg is érdemlik. Az előző maharádza főfeladása például annyira szerette az ő személyes szolgálatára rendelt hatalmas hátaelefántot, hogy amikor a jeles alkalom elhalálozott, a királyasszonyok síremlékeinek területén külön mauzóleumot emeltetett számára s ott helyeztette a hamvait. Az ambéri uton áll a fehér márvány síremlék-csoport (azóta már a maharáni poraj is ott nyugszik) és az oszlopos szegélyén külön kupola alatt fekszik márványból faragott elefántszobor, jelzi a hűséges állat földi maradványának helyét. A talapzaton arany betűkkel a dévanágari írásmód jeleivel bevéve a név: Gadzs-Rádza — magyarul „Elefántok Királya”. Ennél több kegyes állatnak jutott még eddig oszlop-részül, bár a dzsajpuri palota kertjében a maharádza néhai kedvenc kuttyájának hamvai fölött is emlékmű magaslik — nem is jelöli olyan magaslatú sírvelemint amint Lord Byron vésetett kuttyaja sírkövére.

Indiában az állat más rangfokon áll mint a nyugaton. A hindu felfogás szerint minden élet egy, csak megnyilvánulási formái különbözők. Az élőlények tetteik érdemeik alapján emelkednek vagy süllyednek a létezés rendfokozatainak létráján. Némely állatfaj különös tiszteltetnek örvend, így például a páva olyan szent valami a hinduk szemében, hogy megölése elbíráltában csaknem az embergyilkolás büntettségével vetekszik.

Dzsajpurnak különben is választott szent állata a páva, ezért éppen úgy lehetne „A Pávák Városának” nevezni mint rózsaszínű városnak. Lépten-nyomon, házak falán, fák, kertek sétányain, mindenütt szemünkbe tűnnek ezek a ragyogótollú, szépséges drágakő-madarak. Szaraszvati istennő szentelt állatai és a páva megérzi az eső közeledtét. Ilyenkor kifeszíti legyezőjét és táncolva toporogkol, a hűsítő s termékenyítő felhőviz utáni epekedő hinduk pedig boldog örömmel üdvözlők a cifratollú idős tancát. A kép a régi hindu költészetben is folytatódik.

DZSAJPURBAN

Talán a világ egyetlen népe sem fürdik és mosdik annyit, mint az indus, de ez a tisztálkodás csak a testre terjed ki, a ruhá már rendszerint hónapok vagy évek szennjét viseli magán.

Szindus, érdekes típusok tömege nyúlszög Dzsajpur utcáin. Az emberek vetetnek változatos színfoltokat a város képébe, mert a házak ugyszólván kivétel nélkül halványvörösrre vannak festve, fehér díszítésekkel. Ez a szín uralkodik még a maharádza palotáján is. Ez az egyöntetű színárnyalat egy kissé egyhangúvá teszi a város képét, bár a pandzabi és észak-indiai szűk sikátorok után Dzsajpur tizenöt méter szélességű egyenes utjai kellemes meglepetésként hatnak.

Közel a fejedelmi palotához bizarr, eredeti külsejű ház vonja magára minden idegen figyelmét. A Havá Mahál (A Szél Palotája) ez az épület. A sokemeletes ház csupa kidomborodó, zárt erkélyről van egyberóva, mintha sejtékből állana. A maga nemében nyilván egyedülálló az egész világon és a régi indus építészek dus képzeletét dícséri egységes és imponáló megjelenésével.

A maharádza palotájának alaptónusa, mint főntebb megjegyeztem, szintén a rózsaszín. Kellő távlatból szép az összhátás, de közelről bizony kissé talmi benyomást tesznek a festett stukkatur falak és oszlopok. A belső kert lugasai és vízmedencei üde enyhülés szolgálhatnak az utcák forró és poros levegője után.

A palota mögött nagy mesterséges tó terül el. Az ör biztosít afelől, hogy alligátorok tanyáznak benne, de egyet sem látok. „Most éppen a vízben vannak” — magyaráz az ör s erről akaratlanul is eszembe jut a vásári fakir kikiáltója, a mint fennen hirdeti: „Itt látható a híres alvó fakir, aki félévig alszik, félévig ébren van — most éppen ébren van!”

De seba, van még Indiában elég krokodilus és ha nem itt, hát máshol majd találkozom velük. Adzsmér mellett, a Puskár-tó partján, amugy is láttam vagy

A páteus-harc és a hangos-film párisi békéje. — A hangos-film, mint fantasztikus üzlet

Berlin, julius 22.

A hangos film Amerikában született meg: 1926-ban állították elő a Warner Bros a Western Electric készülékén az első hangos filmet. Ma már két és fél milliárd dollárba kerül egy a hangosfilm-iparba fektett tőke egyedül Amerikában. A három nagy hangos-film konzern közül, melyek a hegemoniát közdöttek a hangos-film területén, a Fox-Film elbukott, a magyar származású William Foxot a tőkeerősebb Rádió-Keith-Orpheum és a Paramount leterítette. A porondon maradt film-vállalatok mögött Amerika két nagy elektromos vállalat küzd egymással: a General-Electric és a Western-Electric, övék

HUGENBERG,
a német filmkirály

minden jelentősebb szabadság a hangos-film területén Amerikában.

Az európaiaknak meg vannak a maguk szabadalmai s három évig folyt a nemzetközi harc be- és kiviteli tilal-makkal, míg végre 1950-ban létrejött a párisi hangos-film-béke, mely felosztotta a világot az elektromos világítóke-között, mely a hangosfilm mögött áll, mint legfőbb haszonélvező. Amerika kapta az összes angolajku területeket Anglia kivételével, Indiát és Szovjetorszor-szágot. Németország monopóliumterületei a szerződés ságerint Németországon kívül Ausztria, Magyarország, Svájc, Cseh-cslovákia, Jugoszlávia, Románia (lg-alább tudja az erdélyi mozilátogató, miért kap elsősorban Ufa-hangosfilm-gicceket) Dánia, Svédország, Finnor-szág, Bulgária. A többi ország, min Franciaország, Olaszország, alig jelen-tenek valamit a hangosfilm-világpiac-on: francia filmek legfeljebb a rokon latin nyelvű országokba és a francia kolóniákba jutnak el, máshova csak egészen kivételesen, az angol film pe-dig csak Délamerikában jelent konkur-renciát Amerika számára.

Ugy, hogy a párisi hangosfilm-béke elsősorban Amerika és Németország, a világ e leghatalmasabb két elektoromos ipara között kötöttet. S arra volt jó, hogy az AEG és Siemens, melyek együttesen hódították meg a német hangosfilm ipart, megsemmisítő belső patens-harcot folytatassanak le a többi német kisebb patenstulajdonosok ellen. A „Klangfilm Rt.” a patensek névleges tulajdonosa s ezek alapján teljesen a kezében tartja a hangosfilm-készülékek gyártását.

Minden máshol készült hangosfilm-
készülék „illegális“, mely ellen a
„Klangfilm R. T.“ azonnal pert indít.

gyógy, míg Amerikában a két nagy elektromos társaság, a General Electric és a Western Electric heves konkurenciában állanak egymással, addig Németországban az AEG és Siemens kezdetől fogva szolidárisan léptek fel a Phonon s ma a hangosfilm készülékek terén bevéhetetlen monopolisztikus helyzetük van. A „Tobis“, mely holland pénzügyi érdekelttség, ugyan független állók, mégis lényegében függőségi viszonyban van s csak egy szerződésileg szorosan körülírt területen van mozgási szabadsága. A „Tobis“-nak nem szabad készülékeket előállítani, ez a „Klangfilm“ kizárólagos joga Németországban, a Tobisnak a film-előállítás marad és a szabadalom-üzlet. Ami nem kis üzlet már egyedül sem.

Ez a monopolisztikus helyzet természetesen a piac nagymérvű kiűztorázásához vezet

zetének másik következménye az óriási nyereségek, mellyel a filmtársaságok dolgoznak.

Hogy a hangosfilm milyen kiadós üzletet jelent az elektromos ipar számára, arra jellemző az amerikai Warner Bros konzern mérlege. A hangosfilmre áttérés éveben a kimutatott nyereség két millió dollárról 17 millióra emelkedett.

De a német Klangfilm és Tobis nyereségei is egészen fantasztikusak. Minden felvételi nap díja 2500 márka. Ezenkívül a Tobis kap a film örszbevételéből öt százalékot s még egy forgalmi-provizíót. Egy hangos filmen, mely egy fél millióba kerül, a Tobis nem kevesebbet, mint 250.000 márkát keres. A múlt évben kb. 100 hangosfilmet állítottak elő Németországban, amelyeknek előállítás költségei kb. 50 milliót tettek ki. — Ezen az ötven millión a Klangfilm és a Tobis kb. 25—35 milliót keresett.

A hangosfilm tehát kítőnő üzlet a patensek kezükben tartó elektromos vállalatok számára: mint láttuk az előállítási költségeket monopolisztikus helyzetük folytán megduplázzák. Féle nyibe kerülne egy hangos film, ha a patensekért nem kellene olyan nagy adót fizetni. S ennek dacára azok a filmvállalatok, amelyek a patens-készülékekkel a filmeket előállítják, szintén keresni akarnak. S mint kitűnik, tudnak is. Még pedig sokat. Németország legnagyobb, ma csaknem monopolisztikus helyzetű hangosfilm-vállalata: az Ufa, a hangosfilmre való áttérés előtt a legnagyobb anyagi nehézségekkel küzdött, úgy, hogy rövid pár-évvél ezelőtt potom pénzért kínálták eladásra. Hugenberg megvette s befektetett husz millió márkát a hangosfilmre való átserelésre. S a befektetett husz millióból 17-et az előállított hangos filmek néhány hónap alatt behozták. Erre a szerencsés konjunkturára alapította Hugenberg a ma már veszedelmes, mert politikailag egyoldaluan kihasznált filmkirályságát. De erről legközelebb.

Dienes László.

A székelyföldi pusztulás számokban

200 nap alatt 4624 végrehajtás Csikmegyében

500 csikmegyei család tragédiája

Csikszereda, július 22.

Az alábbi néhány sor nem valami friss tragikus eseményről ad hírt. Inkább statisztikai adat csokor, ami mindig aktuális. Aktuális volt már előttét egy évvel és aktuális marad hónapok múltán is. A változás csak annyi benne, hogy azok a számok, amelyek olyan megdöbbentő erővel mutatnak rá Csikmező rettentő gazdasági helyzetére, nap-nap után nőnek.

A csikszeredai törvényszék mellett működő végrehajtó-hivatal iktatókönyv: árulkodik az alábbiakban:

Ennek az évnek a folyamán összesen 4624 végrehajtást foganatosítottak Csik megyében.

Ebből 3124 ingó vagyon elleni, 1500 pedig ingatlan vagyon elleni végrehajtás volt.

Bánffyhuntyad város akar maradni, de a megye nem hagyja

Az összes városfejlesztési határozatokat megváltoztatja a vármegye

Bánffyhyunyd, július 22.
Bánffyhyunyadon megint aktuális lett a régi kérdés: maradjon-e meg városnak, vagy kérje, hogy degradálják vissza községgé? A legutóbbi tanácsülésen vetődött fel újra ez a centrális probléma és hatalmas vihar támadt körülötte. Végül is szavazásra került a sor. A tanács egyik része nyílt szavazást kívánt, a többség indítványára azonban Moga Jenő polgármester titkos szavazást rendelt el. A jelen volt 18 tanács tag közül nyolc, aki a nyílt szavazást kívánta, tartózkodott a szavazástól és

Alig több, mint 200 nap telt el ebből az évből,

napjára tehát 23—24 pégrehajítás esik.
És naponta szinte nyolc esetben perdiül
meg a dob a csikmegyei gazdák jószágá,
ingatlanai fölött.

Nincsenek benne ezekben a számokban azok a végrehajtások, amiket adó és más illetékek fejében fogatosítottak. Pedig ez talán még több.

Atlagos számítás szerint tehát ebben az évben 5000 csikmegyei család pusztulását adta hírül a pégrehajtó dobja. Mi lesz ebből? A romlás ma már nem is a számtani, hanem a mértani haladvány szabályai szerint dagad. Az ország egyik legszorgalmasabb és legértelmesebb népcsoportja áll a pusztulás szélén.

**os akar maradni,
nem hagyja
tokat megváltoztatja a vármegye**

igy 10 szavazattal a tanács úgy dön-
tött, hogy Bánffyhungyad maradjon
meg városnak.

De ez még nem az utolsó szó ebben a régóta vajdudó kérdésben, mert a határozatot a nem szavazó tanácsstagok megfelelőbbzték.

Elvben tehát Bánffyhungary egyszö város maradt. A valóságban persze semmi sem változott. Azaz mégis. A város megkapta a rendörséget, amelyet most az állam fizet, viszont amig falu volt Hungary, a saját zsebéből fedezte a közbiztonsági kiadásokat. Minden más vo

ÉBR EDJ ETE K

Nyári vásárunk

már csak **5** napig tart.
Ne mulassza el ezt a
legkedvezőbb alkalmat.

FIBRA

Brassó, Kapu-u. 50

natkozásban arról panaszkodnak a hu-
nyadiak, hogy
a vármegye szabotálja, nem engedi
őket várossá fejlődni.

Még ahány határozatot hoztak, amely alkalmas arra, hogy városias jelleget adjon Bánffyhunyadnak, azt a vármegye mind megváltoztatta. A szabályrendelet alapján kimondotta a tanács, hogy nem engedélyezi többé a fából való építkezéseket. Valahányszor az érdekeltek megfélebbzték ezt a döntést, a vármegye mindig megengedte a faházak építését. A tanács elhatározta, hogy szeméthordó kocsit és öntözőkocsit szerez be. A vármegye részéről kiszállott referens számvevő kifogást emelt a határozat ellen. Mi szükség van Bánffyhunyadnak olyan luxusra? És mai napig sem hagyták jóvá a határozatot. Köztisztasági szempontból a tanács megtiltotta, hogy a csordát a főutcán hajtsák végig. A megye ezt a határozatot is megváltoztatta. Ki akarták telepíteni a piacot a város főteréről, hogy azt parkírozhassák. A járási agrárhatóság öt holdnyi más területet ajándékozott a városnak az új piac részére. Hogy történt, hogy nem, az agrárhatóság rövidesen meggondolta a dolgot, visszavette az öt holdat és kiosztották házhelyeknek. Olyanok is kaptak belőle, akiknek már van házuk.

Bánfihunyadot nem engedik várossá fejlődni. Nem úgy hat mindez, mintha a régi török hódoltság idejéből való siralmas krónikát olvassa az ember?

— FŐISKOLÁT VÉGZETT SOFFŐRÖK. Berlinből jelentik: Az itteni legnagyobb berlini közlekedési vállalat, amely a berlini taxi-soffőröknek majdnem teljes negyedrészt foglalkoztatja, a minap felvétette alkalmazottainak személyi adatait. A felvett adatok szerint a vállalat soffőreinek 50 százaléka főiskolát végzett.

— FELJELENTÉST ADOTT BE BANTALMAZÓI EILLEN A KAMATELLENES LIGA BÍHARMEGYEI ELNÖKE. Szalontáról jelentik, hogy Burlea, a kamatellenes liga bícharmegyei elnöke, a megyében köruton volt s beszédeket mondott. Vaskóhn azonban le tartóztatták s órsról-órásra gyalog kísérték be a váradi ügyészségre. Most Burlea a csend-őrök ellen, akik meg is verték és jogtalanul tartóztatták le, feljelentést adott be.

Izgalmas letartóztatások Bukarestben. A bortermelők soraiba jészkelte be magát a szeszpanama. Man lelkész szerint az ügyészségi vizsgálatok ellenére is egyre fokozódik a jekeleszeszgyártás

7773 liter feketeszesz
Fogaras és Bukarest között

Aftalion a görög fekete- parföm gyáros

— Ártatlan vagyok.... Csak adózott szeszből készítettem illatszereimet... —

Az ókirályságba áttelepült feketeszesz panamának az ügyészségi vizsgálat mel-

A borászok desztillált
borából fekete nedű
csurog...

— A kormánynak meg kell értenie végre, hogy a szeszpanamának két végrehajtója van: a kereskedő és a gyáros, a má-

A feketeszeszpanama tehát új területén, új és kedvezőbb auspiciumok mellett teljes szabadsággal dühöng. A hivatalos körök pedig csak lamentálnak, mert meg-

A feketeszeszéből gyártott cujka tehát nemcsak az országot öntötte el, hanem beléplántálta magát a falusi iskolák padlóraiba és betüvetés helyett alkoholisták izmusra nevelte az új nemzedéket.

Seres Miklós.

— Hogyan gyűjtenek előfizetőket Csikban egyes bukaresti lapok. Tudósítónk jelenti: A csikmegyei jegyzők panaszt tettek a vármegyei prefektusnál, hogy az utóbbi időben az eddiginél is nagyobb mértékben lepik el a falvakat egyes bukaresti lapok előfizetőgyűjtői és a szó szoros értelmében fenyegetésekkel próbálják rábírní őket lapjuk előfizetésére. A községi pénztárak üresek, a közönség a legnagyobb nyomorúsággal küzd s így az állítólagosan hatósági támogatás mellett dolgozó előfizetőgyűjtők sáskajárása újabb megpróbáltatást jelent ugy a jegyzőkre, mint az előjáróságokra. Dinu Stolojan prefektus a panasz vétele után nyomban utasította a csendőrséget, hogy azonnal tartóztasson le minden ügynököt, aki hatósági támogatásra hivatkozva erőszakoskodni mer, vagy magas állásokat betöltött egyének nevét használja fel arra, hogy sikereket érjen el. Egyben utasította a prefektus a jegyzőket is, hogy minden újabb esetben haladéktalanul értesítsék a csendőrséget.

Mi a csodás nyaklanc?

Megtámadja a rákot és a többi fertőző betegségeket

Dr. Laval
a párisi orvosi fakultás elnöke

A Lakhovskij-laboratorium vezérképviseleje,
Dillan, Pitar Mosz. Bucuresti, felhívja a közönség figyelmét arra, hogy csak azok a nyakláncok és övek valódiak, amelyek csomagolása el van látva a Dillan-cég garancia-szalagjával és ellenőrzővénnyel.

8. OLDAL

Közgazdaság

Az ország, ahol senkinek sem szabad ismernie a gondot:

A buza — pokol

Hogyan néz ki a valóságban a kormány gabonamentő-akciója?
A föld drámája számok és kimutatások tükrében

Bukares, július 22.

Julius...
Dus Kánaánban, az Urnak 1931-ik esztendejében, az áldott buza újra be-
érett. A buzaföldeken hetek óta cse-
nülnek már a kaszák és zakatolnak már
az aratógépek. Marokszedő lányok és
asszonyok kötik a kéréket, nőnek az
asztagok. Valamikor dal zengett a bu-
zaföldeken, mert ünnep volt az aratás.
Ma nincsen dal és nincsen ünnep. Ne-
héz munka van csak, verejtékes robot,
hétköznapi.

Arat a gazda és nem tudja, hogy mi-
ért. Már rég nem tudja. Talán azt is
elfelejtette már, hogy valamikor érde-
mes volt. Hogy a buza áldás volt. Pénz-
re, jólétre, általános áldás. Elfelejtette,
mert a gond, a nyomor nagy temetője
annak, ami egykor szép volt. De azért
minden évben újra vet és újra arat. Ez
az ő rendeltetése a földön. Hogy vessen
és, hogy arasson.

Julius utolsó bete.
A kiadott hivatalos jelentés szerint
az egész országban kitűnő a buzater-
més. Tavaly 355 ezer vagon volt a hoz-
zam, ebben az esztendőben fel megy
400 ezer vagonra is.

A GAZDAMENTÉS

Nagy az áldás, de nagy a nyomorúság

A buza ára, különösen tavaly, olyan
alacsony volt, hogy annyit sem keresett
meg, amennyit befektetett. Dehát ez —
a mult esztendő zenéje. Kár azon sirni,
ami elmúlt. Az idén már más a helyzet.
A buzaárak az idén is alacsonyak
ugyan, de jött a magas kormány és —
igaz ugyan, hogy az utolsó percben, —
rendezte a buzakérdést.

De vajon rendezte-e?
Nézzük meg, hogy rendezte a magas
kormány a buzakérdést.

1. Bevezette a kenyérre a jegy-ille-
tetet.

2. A kenyérjegyet a kenyérre alapot csi-
nál.

3. Az alaphoz mindenki, aki egy va-
gon buza szállít ki külföldre, 10 ezer
lejt kap, aki pedig egy vagon lisztet, —
15 ezer lejt.

4. A tízezer lejt — az exportőrökön
keresztül — a gazda kapja kézhez, mert
ha az exportőr a külföldi áron kívül
még külön 10.000 lejt kap is az államtól,
nagyobb árat fizethet a gazdának a
buzáért.

Egyszerű, mint Kolumbusz tojása.

Csak hogy ennél is egyszerűbb lett
volna, ha a gazda, aki eladja buzáját,
nem az exportőrökön keresztül, hanem
valahogy közvetlenebbül kapja meg azt
a prémiumot, amellyel segíteni akarnak
rajta.

Magyarországon és Bulgáriában egy
oldották meg ezt a nehéz feladatot,
hogy bevezették a boletta-rendszert. —
Mindenkinek, aki búzát akar vásárolni, kö-
teles bolettát venni, amelynek meg van
szabva az ára. A bolettát, a rendes bu-

zaáron felül, a gazda kapja kézhez, aki
a bolettával adót, illetéket s más ter-
mészetű kincstári járandóságot fizet-
het.

Azért egyszerűbb ez az eljárás, mert
a gazda nincs kitéve annak, hogy be-
csapják. Különösen az elején, amíg a
rendszer kifejlik és a kínálat-kereslet
kiegyensúlyozódik, vannak kitéve a ro-
mániai buzaeladók a spekulációnak.

Dehát ha a szándék jó, — minden
rendben van.

Öt millió — a tizenhárom millióhoz

Ezek után felmerült a kérdés, hogy
mit remélhetnek a gazdák a törvénytől?
Ennek a megállapítása nem olyan egy-
szerű. Számokra és statisztikákra van
szükség.

Azt mondtuk ugy-e, hogy az új ga-
bonatörvény a kenyérre kivetett bé-
lyegilletékből akarja megteremteni az
alapot, amelyből az exportőröknek ki
kell majd fizetni a vagononkénti 10
ezer és a malmoknak a vagononkénti
13 ezer lejes prémiumot.

Mennyi bevételre számíthat az állam
a kenyérbélyegből és mennyi az az ösz-
szeg, amit prémiumban ki kell majd fi-
zetnie az exportőröknek?

Erre nézve csináljunk egy kis számí-
tást:

Romániának van lakósa	18.000.000
Östermelő ebből	15.000.000

Kenyérvásárló:	5 000.000
----------------	-----------

Ugyanis a földmivest, vagyis az ös-
termelő nem számíthatjuk kenyérvá-
sárlónak, mert otthon süti a kenyerét.
Ez azt jelenti, hogy az ötmillió kenyér-
fogyasztónak kell megfizetnie azt az
összeget, amit a kormány exportpré-
mi-

ák formájában a gazdamentésre akar
fordítani.

HARMINC LEJ JUT EGY GAZDÁRA

A kormány, amely 40 ezer vagon ex-
portbuzára számít, 400 millió lejt kon-
templál a prémiumra, vagyis ennyire
van szüksége ahhoz, hogy az export
után fizetendő 10 ezer lejes vagonon-
kénti prémiumot fizetni tudja.

Az ötmillió kenyérfogyasztónak kell
tehát ezt a 400 milliót megfizetnie, ami
talán nem is volna olyan nagy baj, ha
volna miből és főleg, ha ezzel segítve
volna a gazdák.

Azt mondtuk, hogy 13 millió öster-
melője van az országnak. Már most:
ha a 400 milliót felosztjuk a 13 mil-
lió östermelő között, fejenként 30 lejt
átlag jut és, ha az östermelőknél öt-
tagu családot veszünk alapul, akkor
is egy-egy gazdaságra 150 lejt jut
csak. Ez a legjobb eset.

Igy néz ki tehát a számok és statisztí-
kák között az új gabonatörvény gazda-
mentése.

A buza igazi mérlege 1931-ben

Eltételezve most már attól, hogy mit
jelent a gyakorlatban az új buzatörvény
van egy másik kalkuláció is, amely ig-
azán szomorúan tárja fel a buza tragé-
diáját:

Kadások:

1930 aug. Tarlószántás, boronálás, hengerezés	380 lejt
1930 szept. Keverőszántás, boronálás (könnyebb munka)	250 lejt
1930 október. Haszonbér, illetőleg évjáradék, 15000 lejes földárat véve alapul 7 %	1000 lejt
1930 október. Vetőszántás, boronálás	250 lejt
1930 október. 100 kg. vetőmag 1. osztályu	300 lejt
1930 október. Boronálás, hengerezés, vetés után	60 lejt
1931 március. Fogasolás, hengerezés gyomirtás	60 lejt
1931 március. Jégbiztosítás fél százalék	125 lejt
1931 július. Aratás egytized rész, 80 kg. á 300 lejt	240 lejt
1931 július. Hordás 20 kereszt a 10 lejt	200 lejt
1931 július. Tűzbiztosítás	100 lejt
1931 július. Cséplés egytized rész, 80 kg., á 300 lejt	240 lejt
1931 augusztus Adó, közterhek, ármentesítés stb	350 lejt
1931 augusztus Haszonbér 10 havi kamat 10 százalék	100 lejt

Bevételek:

Betakarított bruttó termés 1000 kg. buza, á 300	3000 lejt
10 q szalma á 40 lejt	400 lejt
5 q polyva á 20 lejt	100 lejt

A kiadások összege: 3700 lejt.

A bevételek összege 3500 lejt

12 osztályu készpénz sorsjáték!

Ha nyerni akar nagy összeget —
siessen venni Mentő sorsjegyet!

Második osztály huzása 1931 július 26. — Nyeremények kifizetését az Albina Bank garan-
tálja — Főnyeremény 1.000.000 Lei. Nyeremények összege 4.000.000 Lei. — Minden sors-
jegy 12 osztályon végig játszik. — Sorsjegyek ára 100 és 50 Lei. — Vidéki rende-
léseknél 19 Lei portóköltségekre hozzáadandó — Főbizománys Brassóban: Derzsy Géza
Strada de Mijloc 163. Bukarestben: B. Saharovic Strada Stt. Apostoli 28. Központi
Sorsjegy Iroda: C.uj Strada Memorandului 16

A ráfizetés tehát egy katasztrális hold
buzavetésnél 200 lejt. A számítás csak
annyiban változik, ha törpebirtokosé a
föld, vagyis nem olyan valakié, aki nem
maga dolgozik, hogy a kimutatott mun-
kabérekét maga a törpebirtokos keresi
meg, csak hogy nem egészen, mert a
megmunkáláshoz szükséges állatokat ma-
gának kell eltartania és magának kell
azok beszerzéséről és a gazdasági fel-
szerelésről gondoskodnia, ami ha köl-
csönpénzen történik, semmivel sem elő-
nyösebb a helyzete, mintha mással dol-
goztatná meg a földjét.

Két szempontból is megvilágítottuk
a buza helyzetét. Az eredmény minden-
képpen elszomorító.

Pogány Marcell

Az országos mérnökegyelet leleplezése a svéd utépitési kölcsönről

Bukarest, július 22.

Hát már itt is?
Igen bizony, most már itt is érzik va-
lami panamaszag, bizonyosságul annak,
hogy a boldogult emlékü kormány sem
tudott semmit sem lebonyolítani úgy,
hogy gyanu ne férhetne hozzá. Sajnos, a
gyanu nálunk mindig indokolt s így a
legnagyobb érdeklődéssel és megdöbbe-
néssel forgathatjuk azt a kiadványt, a
mit az országos mérnökegyelet bocsá-
tott ki legújában s amelyben a hazai
mérnökök e legtekintélyesebb egyesülete
nem kevesebbet állít és bizonyít, mint azt,
hogy a svéd Svenska Vågaktiebolaget tár-
sasággal kötött utépitési kölcsön egyike a
legképelebb szerződésekknek, amiket va-
laha állam magáncéggel kötött.

A KÜLÖNÖS KÖLCSÖNYEGYLET

Többek között ezeket mondja a mér-
nökszövetség kiadványa: a svédekkel
kötött szerződés összege 74 millió 440 ezer
620 svéd korona, vagyis 3 milliárd 350
millió lejt. A kölcsön alapján kibocsátott
kötvények azonban csak 81 százalékos
árfolyamon kerülnek az államhoz. Ilyen-
formán a Stockholm Enskilda Bank 210
millió lejes jegyzésből az állam csak 170
millió 100 ezer lejt, a Luxemburgi Társa-
ság 1 milliárd 612 millió jegyzéséből pe-
dig csak 1 milliárd 308 millió 900 ezer
lejt kap. Összesen azaz 1 milliárd 826
millió lejt névértékű kötvényt 1 milli-
árd 479 millió lejt. — Ez az a bizonyos
kölcsönösszeg. A szerződés teljes össze-
gégéig tehát az államnak még 1 milliárd
871 millió lejt kell csatolnia. Ennyit kell
a kötvényekből neki megtartania.

Ez a szembeszökő hátrány azonban bi-
zonyos szempontokból még meg is ho-
csátható. A részvények többsége az ál-
lam kezén marad, a svédok pedig 42 szá-
zalékkal mégiscsak hozzájárulnak az uté-
pités finanszírozásához. Ez a látszat. A
mérnökszövetség kiadványa mást mond:
A munkát a svédok hat év alatt kötele-
sek elvégezni, az államnak viszont havon-
ta pontos terminusra kell fizetni, függet-
lenül az elvégzett munka mennyiségétől
és minőségétől. Csak 1932-től kezdődően
írja elő a szerződés, hogy minden év au-
gusztus elsején összeszámolják az állam-
tól eszközölt fizetéseket s ha az tüne ki
ekkor, hogy a társaság nem végezte el a
kitűzött munka 75 százalékát, úgy a to-
vábbi befizetések elhalasztatók addig,
míg a társaság pótolja a hiányzó munkát.
Azt jelenti ez, hogy az állam mindig elő-
leget ad, illetve előre kifizeti a még el-
nem végzett munkát.

AZ A KÉT FURFANGOS SZÁMLA.

Van azonban a szerződésben ennél fur-
csább dolog is.

S svéd társaság javára történő befize-
téseket az állam a Luxemburgi társaság
utján eszközli, amely erre a célra két
számlát nyit a román államnak. Az egyik
a készpénzszámla, a másik a kötvény-
számla. A készpénzszámla szerepe vilá-
gos, de mi célja lehet a kötvényszámlá-
nak? A természetes az lenne, hogy az ál-
lam, amely a kibocsátás napján az egész
összeget befizette a Luxemburgi Társa-
sághoz, a vállalkozónak ebből a pénzből
fizessen. De nem ez történik. Ez a má-
sodik számla a Luxemburgi Társaságtól
átvett kötvényekkel fizet. Mi ez? Tes-
ték figyelni! A Luxemburgi Társaság le-
jegyez 1 milliárd 616 millió lejt, amiből
a 81 százalékos árfolyamérték szerint
kifizet 1 milliárd 308 millió 900 ezer lejt
Ezt az összeget azonban a román állam-
nak a szerződés értelmében azonnal be-
 kell fizetnie a Luxemburgi Társaság-
hoz. Tehát csak könyvelés az egész. Ami
itt forog, az nem a pénz, hanem a Társa-
ságnak átadott kötvények. Amikor aztá
a svédeknek fizetni kell, akkor a Luxem-
burgi Társaság nem a nála elhelyeztet.

GENIUS Kis LEXIKONA

1615 oldal, 800 képpel és 61
műmelléklettel.

Mélyen leszállított árban kapható

Füzve 200.— lejt.

Kötve 250.— lejt.

Vidéki megrendeléseknél még 20 lejt
küldendő portóra Megrendelhető a

BRASSÓI LAPOK
Könyvosztályánál.

BRASSÓ.

készpénzből fizet, hanem a saját kötvényeivel. Az állam tehát nem kap semmit a Társaságtól, amely viszont, — anélkül, hogy egyetlen garast kifizetett volna, megkeresi a kötvények névértéke és a kibocsátási árfolyam közötti különbséget, a 307 millió 100 ezer lejt. Egyszerű könyveléssel — és a kitűnő szerződéssel!

De még ez sem elég. A szerződés szerint ha valamely fizetési napon a kötvények árfolyam értéke alacsonyabb lesz, mint a kibocsátási árfolyam (vagyis a 81 alá esik) az államnak kötelessége az árfolyamkülönbséget készpénzben kifizetni. Igaz, hogy ennek a fordítottja is áll, de hát ezt senki sem veheti komolyan. Ezek a kötvények soha nem emelkednek a kibocsátási árfolyam fölé. A Társaság gondoskodik arról, mert erre is módot nyújt a szerződés. Ezt a célt szolgálja a kötvényekkel való fizetés. 1933 április elsején a svéd társaságnak már 400 millió lej értékű kötvény lez a kezei között, amivel már úgy szabályozhatja az árfolyamot, ahogyan akarja.

172 MILLIÓS KÜLÖN AJÁNDÉK

Mindezek tetejébe az utépítőtársaság teljes vámmentesítést élvez szállításiainál mentes minden bélyegköltség, ártási illeték, forgalmi és jövedelmi adó alól. Ezen kívül az állam ingyen bocsátja rendelkezésre a raktárak, műhelyek, munkáslakások, garázok és más épületek részére szükséges területeket, valamint a saját, vagy az Autonóm Utpénztár tulajdonát képező kavics- és homokbányákat és azok berendezését.

A bélyegilleték 1,45 százalék, a szerződés összege után tehát 49 millió lejt tesz ki. A vámdíjak és költségek értéke szak-

értők szerint 23 millióra tehető. A kereskedelmi és ipari adó, ha csak 400 millió lej nyereséget számítunk, holott a svéd nyeresége ennél jóval több lesz, — 100 millió lej. Eltekintve tehát a kavics- és homokbányák használatától, a bérmentve juttatott területektől, Románia legkevesebb 172 millió lej ajándékot juttat a svédeknek a különféle kedvezmények alakjában.

Summa summarum az államnak 2 milliárd 746 milliójába kerül az a munka, a mit a svédok 3 milliárd 350 millióért vállaltak. Ugyebár, szinte hihetetlen.

A szerződés izekre szerzésével azonban a mérnökszövetség kiadványa még nem fejezi be a mondkáját. Szakszerű számításokkal mutatja ki, hogy azt az egész munkát, amire a svédok vállalkoztak, itt-honi munkával és mérnökökkel el lehetett volna végezteni 1 milliárd 840 millióért is. Azzal a pénzzel tehát, amit az államnak készpénzben kell kifizetnie a szerződés értelmében, nem 750, hanem 1500 kilométernyi elsőrangú utat lehetett volna építeni.

Tőzsde

1931. július 22.

Zürich (nyitás): Berlin —, Amsterdam 207,20, Newyork 514,40, London 2494, Páris 2017, Milánó 2690, Prága 1523,50, Budapest 9002, Belgrád 909,50, Bukarest 305,50, Varsó 57,60, Bécs 72,30.

Előfizetőink és olvasóink figyelmébe

Utazzon egyénileg, nincs lekötve, indulhat bármely napon!

Szenzációs kedvezményes egyéni utazás
a Brassói Lapok előfizetőinek és olvasóinak

Utvonal: Budapest, Postumia, Milano, Genova, Ventimiglia, Menton. Visszafelé: Menton, Ventimiglia, Genova, Milánó, Venezia, Postumia, Budapest.

Tartózkodások:

Milánó 2 nap.

Menton 11 nap.

Venezia 2 nap.

Az utazás összdíjtartama 19 nap.

Az utazás összköltsége: Elhelyezésekkel, elsőrendű szállodákban, folyóvízes szobákban, napi háromszori bőséges étkezéssel, elsőrendű éttermekben és szállodákban, gyógydíjakkal és borraivalókkal együtt:

Budapesttől—Budapestig, III. o. gyorsvonaton, személyenként Lei 9700.

Ugyanez II. o. gyorsvonaton, személyenként Lei 12.500.

Utazzon egyénileg, minden lekötöttség nélkül és vegye igénybe pausálutazásainkat! Indulni lehet tetszés szerint, bármely napon.

Abbáziában, a Hotel Palace, Bellevue, vagy Regina (ex Stephanie) luxusszállókban, 14 napi teljes pensió, borraivalóval és kurtaksával: III. o. gyorsvonattal, Budapesttől—Budapestig, személyenként Lei 9000.

Ugyanez II. o. gyorsvonaton, személyenként Lei 10.000.

21 napi teljes pensió, borraivalókkal és kurtaksával:

III. o. gyorsvonattal, Budapesttől—Budapestig, személyenként Lei 12.500.

Ugyanez II. o. gyorsvonattal, személyenként Lei 13.500.

Elhelyezések polgári szállóban, magyar konyhával.

14 napi teljes pensió, borraivalókkal és kurtaksákkal:

III. o. gyorsvonattal Budapesttől—Budapestig, személyenként Lei 7500.

Ugyanez II. o. gyorsvonattal, személyenként Lei 8500.

21 napi teljes pensió, borraivalókkal és kurtaksákkal:

III. o. gyorsvonattal Budapesttől—Budapestig, személyenként Lei 10.000.

Ugyanez II. o. gyorsvonattal, személyenként Lei 11.000.

Gradóban, a Grand Hotel Metropol és a Grand Hotel Excelsiorban:

14 napi teljes pensió, borraivalókkal, és kurtaksákkal:

III. o. gyorsvonattal Budapesttől—Budapestig, személyenként Lei 7000.

Ugyanez II. o. gyorsvonattal, személyenként Lei 8000.

21 napi teljes pensió, borraivalókkal és kurtaksákkal:

III. o. gyorsvonattal Budapesttől—Budapestig, személyenként Lei 9000.

Ugyanez II. o. gyorsvonattal, személyenként Lei 10.500.

Ezen összegben a magyar vízumok kivételével, minden szükséges vízum költsége belfoglaltatik.

Mindenmü felvilágosításért forduljon a Brassói Lapok fűrdő és utazási irodájához,

Brassóba.

Mindenmü utitervet díjtalanul elkészítünk, szobafoglalásokat Európa valamennyi számottevő fűrdőhelyére kedvezményes árban eszközölünk.

PRIMARIA ORASULUI MERCUREA-CIUC 2839—1931. sz.

HIRDETMEŒY

1931. évi augusztus hó 24-én, délelőtt 10 órakor a csikszeredai városi tanács irodájában, az árverező bizottság jelenlétében, nyilvános árverés tartatik az alábbi famennyiség eladása tárgyában: kb. 16.000 köbméterre becsült faanyag, az 1930—31. évi termelésből, továbbá 530 köbméter száraz, szelődöntött fa, a Ráchtits nevű erdőből (Gyimesbükk község határában).

A termelési idő az árverés végleges jóváhagyásától számított egy év.

Az előirányzat és feltételek megtekinthetők a műszaki osztály irodájában, naponta a hivatalos órák alatt.

A pályázók kötelesek 320.000 lejes garanciát letétbe helyezni, készpénzben, vagy állami értékpapirokban.

Az árverést a nyilvános számvitelről szóló törvény intézkedéseinek figyelembe vételével tartják meg.

Mercurea Ciuc—Csikszereda, 1931. július 10-én.

Presedinte Com. Int. Ing seful ser. technic

Gustav Olteanu s. k. Gh. Gondos s. k.

APRÓHIRDETÉSEK

Hétköznap: egy szó 6, vastag betűkből 12 lej. Vasárnap: 7,50, illetve 15 lej. Legkisebb hirdetés 10 szó. Négyszeri hirdetés esetén 25% engedmény. Állást keresőknek 25% kedvezmény. A bukaresti kiadás részére: szavanként 3 lej, 50-szeri megjelenésnél 2 lej.

Vétel-eladás

HIDMÉRLEG üzemfelhagyás miatt nagyon olcsón eladó. Cim 13955 sz. alatt a brassói kiadóban.

A Baia Eforiei Scolare Brassó, Porond-ucca 4. sz., keres megvételre vaskasszát, kisebb nagyságban. 13971

Szatócs-tízlet teljes berendezése eladó. Brassó, Gőzfűrdő-ucca 4. 13949

MALOM, 11-járatu modernül berendezett, Arad megye Semlák-kon kiváló buzatermő helyen eladó. Bővebbet Friedrich Testvérek, Temesvár. 13702

Használt fürdőkádak, jó állapotban eladók Czingelné-nél Uszoda-u. 3 14033

Foigalmas korcsma és fűszerkereskedés keresztutnál halálozás miatt eladó vagy kiadó Bikkalván. 14031

BAIADERA a legkitűnőbb szövét és RUHAFFESTEK Beszerzésétől viszonteladásra is a képviselőnél I. Gaitenar Nicolae Brassó, Vasut-u 67. 14030

Állást nyer

Gőzkazánpécs azonnali belépésre kerestetik. Gyerő János Úrmös. 13993

Egészséges szoptatós dajkát keresek. Colonel Urziceanu Braşov, Sanatoriul Diaconesc Malom-utca. 14029

Varrónők, kézilányok fehérneműkészítéshez felvételnek. „Erica” Brassó, Kapu-u. 36, udvarban. 14027

Allást keres

17 éves, vas-, fűszer kereskedő segéd azonnali belépésre, román, maganyelv tudással állást keres. Érdeklődni lehet „Szerény igényű” jelígre a brassói kiadóban. 14022

Lakás

Bukarestben, a Cismigiu-parkhoz közel, keresek modern kétszemélyes butorozott szobát fűrdőszoba használattal. Pogány, Schitu Magureanu 21. etaj. Telefon 63—64. 13990

KIADÓ ÜZLET. Nagyobb vidéki községben központi fekvésű vegyeskereskedés árukészlettel együtt, megegyezés szerint más elfoglaltság miatt kiadó. Érdeklődni lehet Imets András-nál Csikszereda. Camera de Agricultura. 13882

Brassóban, Kapu-utcaiban modern házban egy csinosan butorozott különbejáratu szoba kiadó. Cim 14034 sz. alatt a br. kiadóban.

Kiadó augusztus elsejétől napos két szoba konyha 1500 lejért. — Brassó. Szitás-utca 20. 14028

Napos, tágas BUTOROZOTT SZOBAT KERESKEK Brassóban, lehetőleg kertes helyen, azonnala vagy aug. 1-re. Október 1-ig tartózkodom Brassóban. Ajánlatokat „Nyaraló” jelígre a brassói kiadóba kérek, ahol a cim is meg tudható. 14038

Házasság

Idősebb román ügyvédjelölt házasság céljából, megfelelő vagyonnal bíró keresztény urinak ismeretséget óhajtja. Teljes című levelet „Ügyvédjelölt” jelígre a brassói kiadóba kér. 14023

Vegyes

Bukarestben, uricsaládnál elsőrendű házi-koszt kapható házban kívül is abonoma. Ugyan ott egy különbejáratu elegánsan butorozott szoba teljes el látással vagy anélkül kiadó Liebermanné, Stf. Gheorghe Nou, 5. I. emelet. 13994

Budapestben, bíró özvegye egy-két tanuló ellátással válllal. Értekezni jelenleg levélben Lengyelné Turda, Str. Velits 13944

Marosvásárhelyen jóforgalmu szálloda, étterem sörözővel egy flekenező, betegség miatt berbeadó. Marosvásárhely, Glabus-iroda, Főter 76. 13844

Budapestben, tanuló teljes ellátással válllal Retezár mérnök. Érdeklődők levélét Turda Str. Velits kéri. 13944

Gombos uriszabósága a leg-só, Kapu-ucca 41. Ugyanott tanuló felvétetik. 13724

URICALAD NAGYVÁRADON elvállal középiskolás urileány teljes ellátásra fűrdőszoba- és zongorahasználattal. özv. Berger Antalné Oradea, Strada Cantemir (Beothy Odón-u) 42. I 7 14025

ELET, ERŐ, EGÉSZSÉG a vegetárius koszt. Brassóban Korház-utca 12 alatt kitűnő vegetárius éttermet talál. 14036

Harminckét éve fennálló jóimenneteli pékműhely betegség miatt kiadó. Schlésinger, Tasnád. 14024

Hölgyek figyelmébe! Frisshavi divatlapok szabásmintával: Record (35 lej), Die Schöne Wienerin (35 lej), Párisi Divat (40 lej), állandóan kaphatók a Brassói Lapok könyvesosztályában. 13824

B. L. Kocsis Béla

Felelősszerkesztő:

Braşov—Brassó, Kapu-utca 56—58. Telefon-interurban: (szerk. és kiadóhivatal): 1—77 és 82

Bucureşti—Bukarest I, Bulevardul Schitu Magureanu 21. — Telefonszám: 353—64

ABRASSOI LAPOK nyomdávalalatának kiadása és rotáció nyomása, Brassóban.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Havonta 100, negyedévre 300, félre 600, évente 1200 lej. Magyarországra negyedévre 14, félre 28, évente 56 pengő. A többi külföldi államokba negyedévre 420, félre 820, évente 1600 lej.

megbízások levételére és fizetések átvételére ienti, helyi megbízottakon kívül a köv. központi megbízottak vannak feljogosítva: Bartha Géza Dán Dániel, Gerő Sándor.

MEGBIZOTTAK. Arad: Piafa Imparatul Traian I. (Halmágyi Pál) — Dé: Str. S. Barnuşi 10. (Osztián Kálmán) — Déva: Str. Ioan Creanga 2. (Balogh Géza), telefon 17 Hunyad- és Alsófőhermegyék részére. Kolozsvár: Str. Dubalarilor 7. (vált Timár-utca) (Neumann Ignác). — Marosvásárhely: Benjámin Árpád Szentgyörgy-utca 6. — Marostordalmegye: Szabó Jenő Cime: Marosvásárhely, Strada Reghiului 10. — Nagyszeben: Strada Iurnului 13. (Szigetváry László) — Nagyvárad: Str. Nic Jiga 32 (Szabó Gyula) — Szatmár: Rátcóczy-ut 37. (Kertész László) — Szatmár- és Máramarosmegyék részére — Szilágyosnyló: (Helperin Ernő) — Temesvár: Gyárváros, Tigris-utca 4 (Halmágyi Pál). — Torda: Str. Regele Ferdinand 25. (Dónes József).

HIRDETÉSEKET felvesznek a kiadóhivatalok, a megbízottak, valamint minden bel- és külföldi irodairoda. Részletes tarifákka készséggel szolgálunk.

PRIMARIA MUNICIPIULUI BRASOV No. 16210—1931. Serv. ad-tiv.

HIRDETMEŒY

A közlekedésügyi minisztérium 22302—1931. számú rendeletével a felsőtömösi (Timisul de sus) állomás, (a Predeal—Oradea vasuti vonalon), kibővítésére szükséges, a Szent Ferenc rend tulajdonát képező telkekre, (határ: a Timis patak), vonatkozólag a közhasznosság felfeltetett ki.

Az érvényben levő magyar kisajátítási törvény: 1881. évi 41. t. c. 33. paragrafusa, s. a. alapján, ezennel a t. közönség, valamint a kértedések tulajdonosainak tudomására hozzuk, hogy a tárgyalás ezen ügyben 1931. évi július hó 30-ára, csütörtökre, déli 12 órára kitűzve, a városi tanács gyűlés-terében, (Regele Carol 53., I. emelet), a fent idézett törvény rendelkezései alapján kiküldött kisajátítási bizottság előtt.

A telkek tulajdonosait ezennel felhívjuk, hogy a fentemlített napon a bizottság előtt jelenjenek meg, érdekeik megóvása céljából, tudomásul vévén, hogy távollétük esetében a bizottság náluk nélkül is fog határozni. A fent és a kisajátítási kimutatás a városi közigazgatási ügyosztályánál (I. em. 4. ajtó) betekinthetők.

Brasov, la 16. Julie 1931.

Comisia Interimară,

Presedinte: Suciu m. p.

Secretar General: Socaciu m. p.